

Publikimi i PBB-së 2023 gjysmëfinale dhe PBB 2022 finale

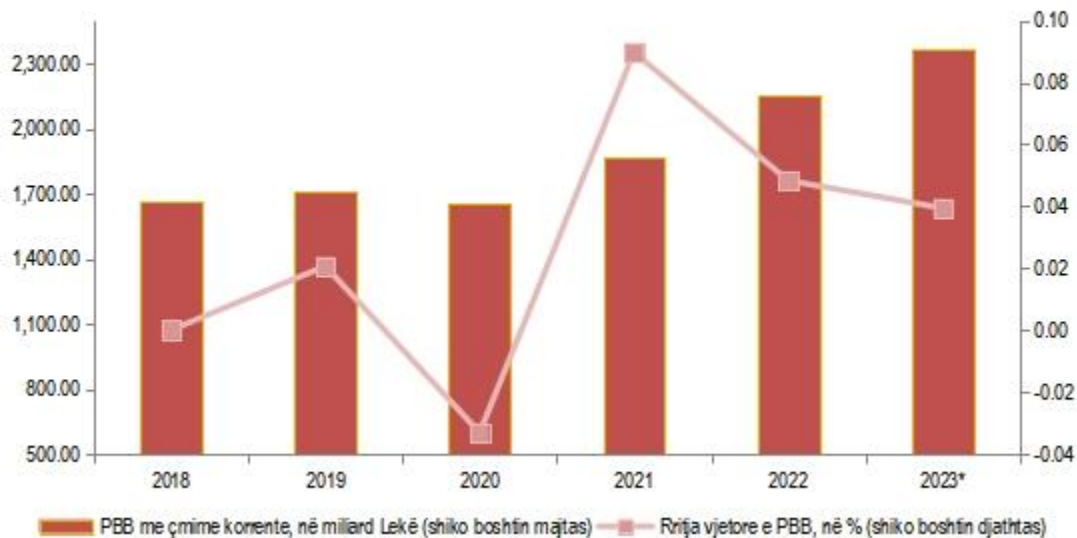
Tiranë, më 27 Shtator 2024: INSTAT publikon të dhënat e rishikuara të Prodhimit të Brendshëm Bruto (PBB), për periudhën 2018-2023* (referoju link: <https://www.instat.gov.al/al/temat/ekonomi-dhe-financ%C3%AB/llogarit%C3%AB-komb%C3%ABtare-gdp/#tab2>).

Rishikimi i serisë së të dhënave të PBB-së, paraqet përmirësime në burime, metodologji, afate kohore. Për herë të parë përpilohet edhe metoda e tretë e vlerësimit të PBB-së, Metoda e të Ardhurave.

Në vitin 2023, ekonomia shqiptare, krahasuar me vitin 2022, shënoi rritje në terma nominalë 10,24 % dhe në terma realë (në volum) prej 3,94%. Në vitin 2022, rritja e PBB-së në terma realë është 4,83 %, krahasuar me vitin 2021.

PBB me çmime korrente në vitin 2023 u vlerësua 2,369,906 milion lekë 2,149,741 milion lekë për vitin 2022.

Fig 1. PBB dhe rritja ekonomike, 2018–2023*

2023* Të dhëna gjysmëfinale

Për më shumë informacion, vis it INSTAT website: <http://www.instat.gov.al/>

Vijon

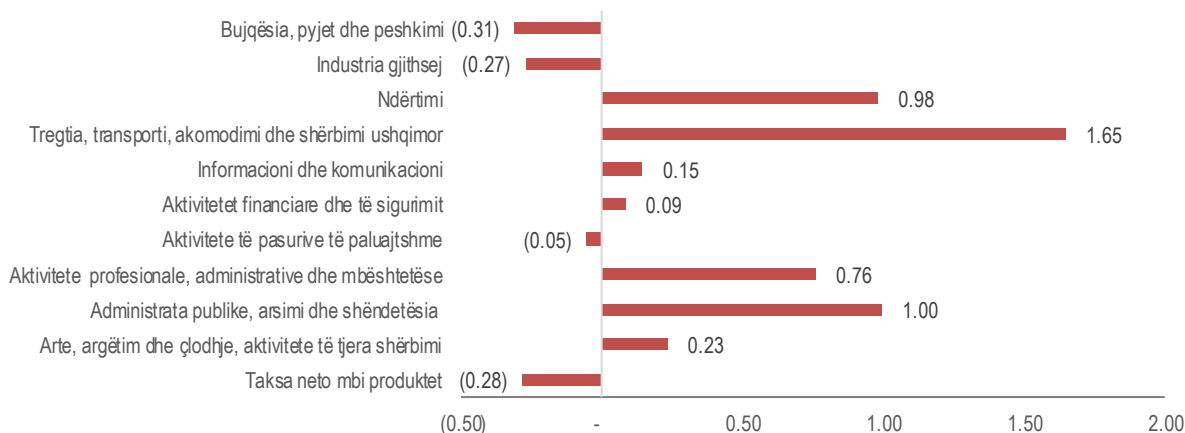
Metodat e prodhimit

Përsa i përket strukturës së PBB-së, sipas aktiviteteve ekonomike, peshën më të madhe në ekonomi për vitin 2023 vazhdojnë ta zënë Shërbimet gjithsej me 47,96%, duke shënuar një rritje në terma realë me 8,26%. Industria dhe Ndërtimi përbëjnë 23,03% të PBB-së, të cilat u rritën në terma realë përkatësisht: Industria me -2,37% dhe Ndërtimi me 8,48%. Bujqësia, gjuetia, pyjet dhe peshkimi përbëjnë 16,22% të PBB dhe kanë shënuar një rritje prej -1,82% në terma realë.

Kontributin kryesor në rritjen në terma reale e kanë dhënë aktivitetet e ekonomisë “Tregtia, transporti, akomodimi dhe shërbimi ushqimor” me +1,65 pikë përqindje, “Administrata publike, arsimit dhe shëndetësia” me +1,00 pikë përqindje, “Ndërtimi” me +0,98 pikë përqindje, “Aktivitete profesionale, administrative dhe mbështetëse” me +0,76 pikë përqindje, “Arte, argëtim dhe çlodhje, aktivitete të tjera shërbimi” me +0,23 pikë përqindje, “Informacioni dhe komunikacioni” me +0,15 pikë përqindje.

Taksat neto mbi produktet kontribuan respektivisht me -0,28 pikë përqindje.

Fig 2 Kontributi i degëve kryesore të ekonomisë në normën reale të rritjes së PBB 2023,* në pikë përqindje

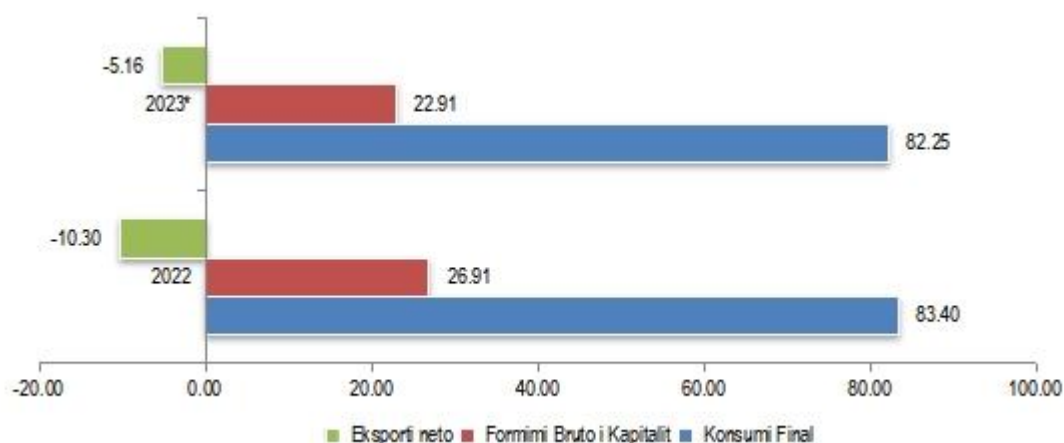
2023* Të dhëna gjysmëfinale

Metodat e shpenzimeve

Sipas PBB-së me metodën e shpenzimeve, konsumi final përbën peshën kryesore të shpenzimeve në ekonomi me 82,25%. Ky komponent u rrit me 8,73% në terma nominalë dhe 3,19% në terma realë. Konsumi final i popullatës zë 69,64% të konsumit final, i ndjekur nga konsumi i administratës publike me 12,05% dhe konsumi i institucioneve në shërbim të familjeve (NPISH-eng) me 0,57%. Në vitin 2023, Formimi Bruto i Kapitalit Fiks i cili përbën 24,05% të PBB-së, u rrit në terma nominalë me 3,15% dhe në terma realë me 1,04% krahasuar me vitin 2022.

Eksportet e mallrave dhe shërbimeve u rritën me 14,59% në terma nominalë dhe me 9,45% në terma realë, ndërkohë Importet e mallrave dhe shërbimeve u rritën me 1,72% në terma nominalë dhe me 0,21% në terma realë, krahasuar me vitin 2022.

Fig3. Struktura e PBB-së me metodën e Shpenzimeve, në %

2023* Të dhëna gjysmëfinale

Metodat e ardhurave

Në kuadër të rishikimit të Llogarive Kombëtare, vlerësohet për herë të parë Prodhimi i Brendshëm Bruto (PBB), me metodën e të ardhurave. Sipas kësaj metode, fitimi operativ bruto (**B.2g**), i cili shpreh vlerën që mbetet pas zbritjes nga vlera e shtuar të kompensimit të punonjësve dhe taksave neto në prodhim, përbën peshën kryesore të të ardhurave në ekonomi me 61,49%. Kompensimi i punonjësve, i cili përfshin shpërbimin gjithsej, në para ose në natyrë, që punëdhënësi i paguan punonjësit në këmbim të punës së kryer nga ky i fundit, zë 24,34%, i ndjekur nga taksat mbi produktet me 12,82%.

Tab.3: Treguesit e PBB-së sipas metodës të të Ardhurave, 2018 –2023*

Kodi ESA	Treguesi	2018	2019	2020	2021	2022	2023*	Struktura në PBB (%)
D.1	Kompensimi i punonjësve	395,889	430,981	428,199	485,251	527,955	576,891	24.34
D.2	Taksa mbi prodhimin dhe importet	253,586	256,924	222,835	299,185	325,118	337,108	14.22
D.3	Subvencione	-557	-749	-483	-321	-1,424	-1,344	-0.06
B.2g/B.3g	Fitimi operativ bruto / Të Ardhurat mikse bruto	1,011,902	1,024,879	1,005,434	1,082,558	1,298,092	1,457,251	61.49
B.1g	Prodhimi i Brendshëm Bruto	1,660,820	1,712,035	1,655,985	1,866,674	2,149,741	2,369,906	100.00

2023* Të dhëna gjysmëfinale

Metodologji

Metodologji dhe klasifikime

Llogaritjet e PBB-së mbështeten metodologjikisht në konceptet bazë të Sistemit Europian të Llogarive (ESA 2010) dhe të Sistemit të Llogarive Kombëtare (SNA 2008) të Organizatës së Kombeve të Bashkuara (OKB). Të dyja këto metodologji janë përditësimet më të fundit të ESA 1995 dhe SNA 1993. Sistemi evropian i llogarive kombëtare dhe rajonale është korniza për matjen e aktiviteteve ekonomike dhe financiare të një sistemi ekonomik, komponentëve të tij dhe lidhjeve midis tyre në një periudhë kohe të dhënë (zakonisht një vit ose një tre-mujor). Transaksionet e kryera nga agjentët ekonomikë në lidhjet e tyre me njësitë e tjera rezidente ose jo rezidente në territorin ekonomik janë objekt i matjeve në llogaritë kombëtare.

Klasifikimet e përdorura në Llogaritë Kombëtare janë:

- Nomeklatura e veprimtarive ekonomike REV.2 (NVE Rev.2) ;
- Nomeklatura e produkteve (NP);
- Klasifikimi i konsumit individual sipas përdorimit (COICOP);
- Klasifikimi i shpenzimeve të qeverisë sipas funksionit (COFOG).

Burimet e të dhënave

Për vlerësimet e PBB-së përdoret informacioni i siguruar nga burime të ndryshme statistikore dhe administrative. Të dhënat e përdorura mund të jenë prodhim statistikori vetë INSTAT-it ose i institucioneve të ndryshme kombëtare si Ministritë, Drejtoritë e Përgjithshme të Tatimeve dhe Doganave, Qendra Kombëtare e Biznesit, Banka e Shqipërisë, Autoriteti i Mbikqyrjes Financiare, Agjensia Kombëtare e Burimeve Natyrore dhe të tjera. Duke krahasuar këto burime me njëra-tjetrën, arrihet të prodhohet një pamje e vetme e ekonomisë e cila është gjithëpërfshirëse, konsistente, koherente dhe tërësisht e integruar.

Burimet statistikore përfshijnë të dhënat e siguruar nga regjistrime dhe anketa të ndryshme mbi njësitë ekonomike ose familjet, ndër të cilat mund të përmendim: Regjistri i Ndërmarrjeve; Regjistrimi i Popullsisë dhe Banesave; Anketa Strukturore pranë Ndërmarrjeve; Anketa e Tregtisë me Pakicë; Anketa e Buxhetit të Familjeve; Anketa e Forcave të Punës; Anketa të Statistikave të Çmimeve, etj.

Burimet administrative përfshijnë të dhëna administrative të mbledhura nga institucione të tjera për qëllime të ndryshme, ndër të cilat mund të përmendim: Pasqyrat financiare vjetore; Tatimi mbi vlerën e shtuar

(TVSH); Statistika financiare monetare; Bilanci i Pagesave; Statistika fiskale të qeverisë; Statistika të tregtisë së jashtme; Të dhëna mbi energjinë elektrike dhe të produkteve energjitike etj.

Politikat revizionuese

Të dhënat e publikuara revizionohen mbështetur në politikat revizionuese të llogarive kombëtare. Vlerësimet vjetore të Produktit të Brendshëm Bruto dhe komponentëve të tij janë subjekt i dy tipeve të revizionimit: të zakonshme dhe të veçanta. Për më tepër informacion referoju linkut: <https://www.instat.gov.al/al/temat/ekonomi-dhe-financ%C3%AB/llogarit%C3%AB-komb%C3%ABtare-gdp/#tab4>

Revizionime të zakonshme:

Revizionimet e zakonshme të PBB-së me baza vjetore janë rezultat i përditësimeve dhe plotësimit të burimeve ekzistuese të të dhënave me informacionin më të fundit për një vit të caktuar “t”.

Revizionime të veçanta:

Revizionimet e veçanta vijnë si rezultat i përfshirjes së burimeve të reja të të dhënave statistikore e administrative dhe përmirësimi i atyre ekzistuese; përmirësimi të teknikave statistikore dhe metodave të përpilimit të të dhënave për Llogaritë Kombëtare; ndryshimit të metodologjisë për shkak të standarteve të reja të Sistemit të Llogarive Kombëtare (SNA dhe ESA). Link: <https://www.instat.gov.al/al/temat/ekonomi-dhe-financ%C3%AB/llogarit%C3%AB-komb%C3%ABtare-gdp/#tab4>

Përkufizime

Produkti i Brendshëm Bruto (PBB): Produkti i brendshëm bruto, vlerësuar me çmimet e tregut, është rezultati final i aktivitetit të prodhimit nga njësitë rezidente prodhuese gjatë një viti. Ai është llogaritur sipas dy mënyrave:

- **PBB me metodëne prodhimit**, është i barabartë me shumën e vlerave të shtuara bruto sipas degëve të ndryshme të aktiviteteve, duke shtuar tatimet e taksat e duke i zbritur subvencionet mbi produktet (të cilat nuk u janë shpërndarë sektorëve apo degëve të aktivitetit);
- **PBB me metodën e shpenzimeve** është i barabartë me përdorimet finale të brendshme të produkteve e shërbimeve (konsumi final efektiv, formimi bruto i kapitalit fiks, ndryshimet e gjendjeve), plus eksportet, minus importet.
- **PBB me metodën e të ardhurave** llogarit vlerën e gjithë prodhimeve dhe shërbimeve që krijohen në një ekonomi gjatë një periudhe të caktuar, zakonisht një vit, duke u fokusuar në grumbullimin e të ardhurave që gjenerohen nga faktorët e prodhimit.

Prodhimi: Aktivitet i ushtruar nën kontrollin dhe përgjegjësinë e një njësie institucionale që kombinon burimet në fuqi punëtore, kapital dhe produkte të shërbimeve për të prodhuar produkte ose kryer shërbime. Proçeset e pastra natyrore pa ndërhyrjen ose kontrollin e njeriut nuk bëjnë pjesë në prodhim. Ekzistojnë tre lloje të prodhimit: prodhim tregu; prodhim i prodhuar për konsum final vetjak dhe prodhim tjetër jo-tregu.

Konsumi i ndërmjetëm: Vlera e produkteve ose shërbimeve të transformuara ose plotësisht të konsumuara gjatë procesit të prodhimit. Përdorimi i aktiveve fikse të vëna në punë nuk merret parasysh; ai evidentohet në konsumin e kapitalit fikse.

Vlera e shtuar bruto: Vlera e shtuar bruto përfaqëson kontributin e aktiviteteve të ndryshme në PBB dhe llogaritet si diferencë midis prodhimit dhe konsumit të ndërmjetëm.

PBB nominal mat vlerën e produkteve për një periudhë të caktuar kohore, me çmimet e periudhës në të cilin prodhohet produkti (çmimet e tanishme).

PBB reale mat produktin total të prodhuar në një ekonomi, për një periudhë të caktuar kohore, por duke marrë parasysh çmimet e një viti bazë (të dhënë-mundet me qenë viti paraardhës ose cili vit caktohet si vit bazë).

Taksat mbi produktet dhe importin: Taksat mbi produkte janë taksat e pagueshme për njësi të disa mallrave dhe shërbimeve si Taksa mbi Vlerën e Shtuar (TVSH), akciza, taksa dhe taksa doganore mbi importet.

Subvencione në produkte: Subvencionet në produkte janë pagesat e pakthyeshme që njësitë e administratës publike bëjnë tek ndërmarrjet si një shumë e caktuar parash për njësi të një malli ose shërbimi. Subvencionet në importe konsistojnë në subvencionimin e mallrave ose shërbimeve që bëhen të pagueshme kur malli kapërcen kufirin e territorit ekonomik ose kur shërbimet i janë kaluar njësitë institucionale rezidente.

Kompensimi i punonjësve përkufizohet si shpërblimi total, në para ose në natyrë, që punëdhënësi i paguan punonjësit në këmbim të punës së kryer nga ky i fundit, gjatë periudhës kontabël. Kompensimi i punonjësve përfshin pagat dhe kontributet sociale të punëdhënësesve.

Fitimi operativ bruto (B.2g) është diferenca që mbetet pas zbritjes nga vlera e shtuar (me çmime bazë) të kompensimit të punonjësve dhe i taksave dhe subvencioneve të tjera në prodhim. Fitimi operativ i të vetëpunësuarve quhet "E ardhur mikse bruto (B.3g)", sepse ajo gjithashtu përmban kompensim për punën e personave të vetëpunësuar dhe anëtarët e familjes së tyre.

Taksa të tjera mbi prodhimin janë taksa që bizneset duhet të paguajnë si rezultat i angazhimit në prodhim, pa marrë parasysh sasinë ose vlerën e mallrave dhe shërbimeve që prodhojnë ose shesin.

Subvencionet mbi prodhimin janë ndihma financiare që qeveritë ofrojnë bizneset për të mbështetur prodhimin e mallrave dhe shërbimeve. Këto subvencione kanë si qëllim të inkurajojnë prodhimin, të ulin koston e prodhimit, ose të ndihmojnë në zhvillimin e sektorëve të caktuar ekonomikë.

Konsumi Final: Konsumi Final është një nga komponentët kryesorë të PBB. Ky konsiston në mallrat dhe shërbimet e përdorura nga familjet individuale ose komunitetet dhe llogaritet si shumë e konsumit final të familjeve, konsumit final të administratës publike dhe konsumit final të Institucioneve Jo- Fitimprurëse në Shërbim të Familjeve (JFSHF).

Konsumi final i familjeve: Llogaritet të gjitha mallrat dhe shërbimet që përdoren direkt për të plotësuar kërkesat individuale të familjeve rezidente.

Konsumi final i administratës publike dhe Institucioneve jo fitim prurëse: Përmban vlerën e shërbimeve jotregtare të kryera nga administrata publike dhe nga institucionet jofitimprurëse në përfitim të komuniteteve ose grupe familjesh. Kjo llogaritet si diferencë midis prodhimit të administratës publike dhe JFSHF dhe vlerës së prodhimit tregtar.

Eksporti neto: Eksporti neto llogaritet si diferencë midis eksportit të mallrave dhe shërbimeve (f ,o ,b) dhe importit të mallrave dhe shërbimeve (f ,o ,b).

Formimi Bruto i Kapitalit Fiks: Konsiston në shpenzimet e kryera për kapitale të reja ose për shpenzime të tjera specifike kryer nga prodhuesit në sende ose shërbime me qëllim që të mbajnë, rritin ose zgjerojnë kapacitetin e tyre prodhues ose që të krijojnë kushte të reja përpunimi në të ardhmen.

Ndryshimi i gjendjeve: Përcaktohet si diferencë midis gjendjeve të inventarit dhe në proces të aktiveve qarkulluese në fund dhe në fillim të vitit. Gjendjet përfshijnë: materiale të para dhe materiale të tjera; prodhime, punime shërbime në proces; produkte të gatshme e gjysëm të gatshme, mallra, kafshë , etj.

Të ardhurat kombëtare bruto përfshijnë të gjitha të ardhurat e fituara nga banorët dhe bizneset e një vendi, duke përfshirë edhe ato të fituara jashtë vendit.

Çmim bazë: Shuma që prodhuesi merr nga blerësi për njësi të produktit apo shërbimit të prodhuar, pa tatimet dhe subvencionet mbi produktin. Çmimi bazë përjashton shpenzimet e transportit të faturuara më vete.

Çmimet e tregut: janë çmimet pasi shtohen taksat mbi produktet minus subvencionet mbi produktet.

Çmime korrente: Çmimet e periudhës referuese. Ato përfaqësojnë çmimin e paguar për të mirat dhe shërbimet në kohën e prodhimit ose të konsumit.

Çmime konstante: Vlerësimet me çmime konstante janë në vlerë reale pra të korigjuara për ndryshimet në çmime në lidhje me një vit bazë. Ato janë një mënyrë për të matur ndryshimin real në prodhim.